

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

‘Personal Finance Programme’

(projektinnumero 2017-1-UK01-KA201-036799)

Kansainvälinen vertailuraportti siitä, miten talousasioita opetetaan projektimaissa sekä mitkä toimijat ja aineistot on suunnattu nuorille

An international comparison report on finance teaching and other interventions and advice for Young people.

Maaliskuussa 2018

Tuottaja DHE Solutions Ltd.

Sisältö

Sivu

- 3 Raportin tarkoitus ja viitetiedot
- 4 Osa 1 – kansallisten opetusjärjestelmien vertailu
- 6 Osa 2 – kansallisten raporttien vertailu
- 12 Osa 3 – hyvien esimerkkien vertailu
- 14 Johtopäätökset

Raportti on osa EU:n rahoittamaa ” Personal Finance Programme” –ohjelman ensimmäistä tuotosta (Kansallinen selvitys ja kansainvälinen vertailuraportti). (Projektinumero 2017-1-UK01-KA201-036799)

Raportin tarkoituksena on

- a) tarjota ajankohtainen kansainvälinen vertailu siitä, miten oman talouden hallintaan liittyviä asioita opetetaan neljässä projektiin osallistuvassa maassa.
- b) löytää esimerkkejä hyvistä aineistoista oman talouden hallintaan liittyen jokaisesta projektiin osallistuvasta maasta. Hyviä esimerkkejä on etsitty eri sektoreilta ja toimijoilta. On huomioitu erilaiset nuorille suunnatut nettisivustot ja projektit, jotka on kehitetty nuorten taloustaitojen ja tietojen kehittämiseen.
- c) Tuottaa lopuksi opiskelijoiden toiveiden mukainen lista siitä, mitä opiskelijat pitävät tärkeänä ja mistä haluaisivat oppia oman talouden hallintaan liittyvistä aiheista.

Viitetiedot

Projektissa valmistuneiden neljän kansallisen raportin tulokset on yhdistetty tähän vertailevaan kansainväliseen raporttiin. Kaikki raportit on mahdollista ladata ne projektin kotisivulta. Kansalliset raportit ovat saatavilla kolmella projektiin osallistuvalla kielellä. Kansainvälinen raportti tarjoaa innovatiivisen vertailevan näkökulman projektimaiden oman talouden hallintaan liittyvän opetukseen ja tarjolla oleviin aineistoihin (tai niiden puutteeseen) projektimaissa.

Osa 1 – Kansallisten opetusjärjestelmien vertailu

A) Sisältöjen vertailu.

Taulukko 1. Mitä taloudesta opetetaan eri ikäryhmille projektimaissa.																								
Ikä	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25					
Kypros						käytännönläheistä tietoa			yhdistettyä tietoa															
Suomi						käytännönläheistä tietoa			teoreettista tietoa															
Italia								teoreettista tietoa																
Yhdistyneet kuningaskunnat					käytännöllistä tietoa																			

Lähde: Itse koottu tieto kansallisten raporttien aineistosta.

Taulukko 1 on laadittu projektimaiden kansallisten raporttien tarjoamaa kuvaa talousasioiden opetuksesta eri ikäisille lapsille ja nuorille. Taulukon 1 perusteella voidaan havaita, että Kyproksella, Suomessa ja Yhdistyneissä kuningaskunnissa alle 14-vuotiaille talousasioita opetetaan pääasiassa käytännöllisestä näkökulmasta. Yleisellä tasolla aiheet liittyvät budjetteihin, rahan käyttöön sekä säästämiseen.

Suomessa yläkoulussa tarkastellaan oman talouden hallintaa, budjetointia, lainan ottamista, sijoittamista ja asunnon vuokraamista ja ostamista.

Projektimaissa 14 tai 15-vuotiaiden kohdalla ja etenkin yli 15-vuotiaiden talousasioiden opetuksessa tapahtuu painopisteen muutos käytännönläheisestä mikrotalouden (oma talous/perheen talous) näkökulmasta teoreettisempaan makrotalouden / kansantalouden näkökulmaan.

Italialaiset opiskelijat saavat talousopetusta ensimmäistä kertaa 14-vuotiaana. Opetuksen painopiste on teoriassa, sisältöjen painopiste makrotalouden sisällöissä. Yleisesti opettajat kokevat taloudellisen opetuksen teoreettisen painotuksen on ”huonoksi”.

Teoreettinen kansantalouden näkökulma korostuu myös suomalaisten lukiolaisten kohdalla. Lukion taloustiedon kurssilla korostuvat makrotalouden sisällöt. Kun taas peruskoulun alaluokilla näkökulma talouteen on ollut enemmän oman ja perheen talouteen liittyvässä käytännönläheisessä näkökulmassa.

Vastakkainen malli on käytössä Yhdistyneissä kuningaskunnissa, jossa opiskelijat saavat edelleen käytännönläheistä tietoa selvittääkseen päivittäisistä, monimutkaisista talousasioista kuten luotoista, vakuutuksista, eläkkeistä jne.

Kyproslaisen mallin voisi luokitella yhdistetyksi malliksi, jossa 15-vuotiaat saavat opetusta talousasioista, jotka eivät saavuta täysin teoreettista makrotalouden näkökulmaa.

Jokapäiväisten talousasioiden sijaan suositaan monimutkaisempien rahoitustuotteiden tarkastelua, joka vaatii teoreettista sisältöä tuekseen.

B) Vertailu iän mukaan.

Taulukko 2. Kansallisten järjestelmien vertailu missä iässä koulussa aloitetaan talousasioiden opetus.																				
Age	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Cyprus						yläkoulu			toinen aste											
Finland	alakoulu					yläkoulu			toinen aste											
Italy								toinen aste												
United Kingdom						yläkoulu		toinen aste												

Lähde: Itse koottu tieto kansallisten raporttien aineistosta.

Toinen ero on siinä, missä iässä aloitetaan talousasioiden opetus koulussa. Suomessa iän mukaisten talousasioiden opetus aloitetaan jo ensimmäisellä luokalla, 7-vuotiaana. Kun taas Italiassa aloitetaan viimeisenä talousasioiden opetus 14-vuotiaille.

C) Ainulaatuisia piirteitä

Suomi nousee esille joukosta, koska siellä on havaittu yksi Euroopan unionin suurimmista ongelmista: yrittäjyyden vähyys. Nuori yrittäjyys –ohjelma (NY) on suunnattu 7-25-vuotiaille ja tukee nuoria yrittäjyyskasvatuksessa ja kuluttajatietoudessa. Yhdistyneissä kuningaskunnissa on myös tunnistettu yrittäjyyden haasteet kansallisella tasolla, mutta tällä hetkellä hallitus arvostelee kouluja siitä, että kouluilla ei ole kiinnostusta syventää yrittäjyyskasvatusta.

Suomalaisissa kouluissa opetetaan lapsille ja nuorille pisimpään talousasioita, 7-18 –vuotiaille. Yhdistyneissä kuningaskunnissa ja Kyproksella on samanlainen aikajänne talousasioiden opettamisessa eli 11-12 –vuotiaista 16.17 –vuotiaiksi, kun taas Italiassa talousasioita opetetaan vain ikäryhmille 14-17 ikävuoteen.

Osa 2 – Kansallisten kyselyiden vertailu

Kaikki viisi projektiin osallistuvaa kumppania tekivät kyselyn sekä nuorille opiskelijoille että heidän huoltajilleen siitä, millaisia talousasioita nuorten olisi syytä oppia. Kaikissa projektimaissa analysoitiin saatuja vastauksia. Vastaukset tarjoavat mahdollisuuksia kiinnostaviin erojen ja yhtäläisyyksien vertailuihin neljässä projektimaassa ja viiden kumppanin kesken.

Jokainen projektimaa selvitti Tuotos 1 (kysely) nuorten ja heidän huoltajiensa näkemyksiä

- nuorten ennakkotietoja taloudellisista aiheista
- mitä talousasioita nuoret mieluiten oppisivat.

Alla olevat vastaukset on saatu projektimaista.

Taulukko 3 Kyselyjen vastaukset				
Partnerimaa	Vastanneiden opiskelijoiden määrä	Vastanneiden vanhempien määrä	Opiskelijoiden ikäjakauma	
			14-18	18 - 23
Lancaster Royal Grammar School	50	25	49	1
DHE Solutions Ltd	76	11	52	24
IESS	50	25	50	0
Tampere UTA	62	9	62	0
Emphasys	25	50	18	7
Yhteensä	263	120	231	32

Projektimaissa tehtyihin kyselyihin vastasivat eri ikäiset oppilaat / opiskelijat. On huomattu, että iällä on suuri merkitys opiskeilijan tietoihin ainakin näin nuoruusvuosina. DHE Solutionsin ja Emphasyn tekemiin kyselyihin vastasivat erityisesti yliopistossa opiskelevat ja juuri valmistuneet opiskelijat, kun taas kolmessa koulussa pitäydettiin omien opiskelijoiden ikäryhmässä.

Aikaisemmin hankittu talousosaaminen

Ensimmäinen kysymys, joka kysyttiin opiskelijoilta ja heidän vanhemmiltaan, oli se, että nuoria ja vanhempiaan pyydettiin arvioimaan kyselyn hetkinen talousosaaminen 14 kohdan talousaiheisella listalla. Taulukko 4 (seuraavalla sivulla) osoittaa opiskelijoiden vastaukset, numeroin 1 (paljon tietoa aiheesta) – 14 (vähiten tietoa). Projektimaiden kyselyissä eri aiheiden saamat sijoitukset on laskettu yhteen ja aiheet on järjestetty niiden saamien sijoitusten perusteella. Jotkin partnerit ovat jättäneet jotakin kysymättä opiskelijoiltaan, tai ovat lisänneet jonkin kysymyksen. Esimerkiksi Emphasys halusi kysyä henkilökohtaisista pankkipalveluista ja tähän kysymykseen 15 ovat vastanneet vain Emphasyn kyselyyn vastanneet opiskelijat.

Taulukko 4 – Opiskelijoiden oma arvio osaamisesta.

	LRGS	DHE Solutions	IESS	Tampere UTA	Emphasys	Yhteensä
1. Budjetin laatiminen:	1	1	11	1	1	15 (2)
2. Säästäminen:	3	2	1	2	5	13 (1)
3. Sijoittaminen osakkeisiin:	6	2	6	7 (yhdistetty)	12	33 (5)
4. Korkoa korolle:	4	14	-		11	36 (8)
5. Asuntolainat:	14	12	-	5 (yhdistetty)	13	44 (11)
6. Eläkkeet:	13	10	8	9	7	47 (12)
7. Opintojen rahoittaminen (opintotuki Suomessa):	2	3	12	6	10	33 (5)
8. Kyberturvallisuus rahoillesi:	8	4	9	11	4	36 (8)
9. Palkkakuitti selitettynä / Verotus (Suomessa)	5	5	5	3	3	21 (3)
10. Lainan ottaminen (ei asuntolaina)	8	9	3	5 (yhdistetty)	6	31 (4)
11: Ensiasunnon ostaminen:	12	8	4	4	7	35 (7)
12. Vakuutus:	11	6	6	8	9	40 (10)
13. Yrityksen rahoitus:	7	7	9	10	14	47 (12)
14. Kryptovaluutat:	10	13	7	12	15	57 (14)
15 Omat pankkipalvelut:					2	

Kaikissa viidessä organisaatiossa nuoret arvioivat kyselyhetkellä tietävänsä eniten säästämisestä, budjetin laatimisesta, palkkakuitin selityksistä sekä lainan ottamisesta. Opiskelijat tiedostivat tietävänsä vähiten kryptovaluutoista, eläkkeistä, yrityksen taloudesta sekä asuntolainoista.

Keltaisella värjättyt kohdat osoittavat, missä jonkin organisaation kyselyyn vastanneiden näkemys on eronnut selkeästi keskiarvosta. Esimerkiksi II Liceo Europeon (IESS) opiskelijat ovat arvioineet tietävänsä budjetoinnista suhteellisesti vähemmän kuin muiden koulujen opiskelijat. Emphasyn tekemään kyselyyn vastanneet arvioivat tietonsa osakkeista vähäisemmiksi kuin muiden koulujen kyselyihin vastanneet opiskelijat. Toisaalta Tampereen yliopiston normaalikoulun lukion (UTA) opiskelijat arvioivat tietonsa asuntolainan ottamisesta

korkeimmiksi kuin muiden koulujen kyselyihin vastanneet. IESS:n opiskelijat arvioivat tietävänsä enemmän kuin muiden koulujen opiskelijat kryptovaluutoista.

Taulukko 5 osoittaa vanhempien näkemyksen nuorten osaamisesta. (Pisteytys tehty samoin kuin opiskelijoiden omien arvioiden kohdalla).

Taulukko 5 – Opiskeijoiden tiedot kyselyn tekohetkellä heidän vanhempinsa arvioimina.						
	LRGS	DHE Solutions	IESS	Tampere UTA	Emphasys	Yhteensä
1. Budjetin laatiminen:	1	1	2	5	2	(11) 1.
2. Säästäminen:	2	4	1	1	5	(13) 2.
3. Sijoittaminen osakkeisiin:	12	10	4	3	15	(44) 10.
4. Korkoa korolle:	13	14	-		13	(51) 13.
5. Asuntolainat:	8	13	-	9	8	(49) 11.
6. Eläkkeet:	7	11	9	12	11	(50) 12.
7. Opintotuki (Suomessa):	8	2	7	8	4	(29) 3.
8. Rahojesi kyberturvallisuus:	5	3	9	3	10	(30) 4.
9. Verotus	6	7	12	10 (Verotus)	7	(42) 9.
10. Lainan ottaminen:	11	9	11	9	12	(52) 14.
11: Ensiasunnon ostaminen:	4	12	3	5	6	(30) 4.
12. Vakuutus:	10	7	6	10	3	(36) 7.
13. Yrityksen rahoitus:	3	6	8	5	9	(31) 6.
14. Kryptovaluutat:	14	4	5 (pankkitilin avaaminen)	2	14	(39) 8.
15. Omat pankkipalvelut:					1	

Kyselyyn vastanneet vanhemmat olivat samaa mieltä kuin nuoret siitä, että nuoret tietävät eniten säästämisestä ja budjetin laatimisesta. Vanhemmat sijoittivat nämä aiheet sijoille 1 ja 2. Vanhemmat arvioivat opiskelijoiden tiedot opintotuesta (jatko-opintojen rahoittamisesta) ja ensiasunnon ostamisesta (Suomessa mukana myös asunnon vuokraaminen) korkeimmiksi kuin opiskelijat olivat itse arvioineet.

Toisaalta vanhemmat arvioivat opiskelijoiden tiedot matalammiksi kuin opiskelijat olivat itse arvioineet eläkeasioissa, korkoa korolle –ilmiössä ja lainan ottamisessa. Keltainen väri osoittaa ne aiheet, joissa vanhempien arvio opiskelijoiden tiedoista erosi selkeästi keskiarvosta. Esimerkiksi suomalaisten ja italialaisten vanhemmat kokivat, että heidän nuorensa tiesivät selkeästi enemmän sijoittamisesta kuin Yhdistyneiden kuningaskuntien ja kyproslaisten opiskelijoiden vanhemmat olivat arvioineet omien nuortensa tietävän

Taulukko 6 kertoo siitä, mistä aiheista opiskelijat haluaisivat opiskella lisää. Kuten taulukosta voi huomata, opiskelijoiden näkemykset ovat erilaisia eri projektimaissa. Nämä erot voivat johtua esimerkiksi taloudellisen opetuksen erilaisista tavoitteista tai kiinnostuksen kohteista. Esimerkiksi opiskelijat Yhdistyneistä kuningaskunnista osoittivat paljon suurempaa kiinnostusta ensiasunnon ostamiseen ja vakuutuksiin kuin opiskelijat Italiassa, Suomessa tai

Taulukko 6 – Opiskelijat haluaisivat oppia lisää seuraavista aiheista.

	LRGS	DHE Solutions	IESS	Tampere UTA	Emphasys	Yhteensä
1. Budjetin laatiminen:	5	5	1	3	1	15 (2)
2. Säästäminen:	1	2	2	2	7	14 (1)
3. Sijoittaminen osakkeisiin:	3	8	4	1	9	24 (3)
4. Korkoa korolle:	13	13	-	- (Suomessa yhdistetty sijoittamiseen)	-	63 (14)
5. Asuntolaina:	4	3	-	4 (yhdistetty lainoihin)	13	25 (4)
6. Eläkkeet:	9	7	5	12	10	43 (9)
7. Jatko-opintojen rahoittaminen:	8	6	3	5 (Opintotuki)	4	25 (4)
8. Rahojesi kyberturvallisuus:	12	11	7	11	14	52 (12)
9. Palkkakuitti selitettynä:	7	9	8	7 (Verotus)	2	33 (7)
10. Muut kuin asuntolainat:	14	10	10	6 (Lainaaminen yhdistettynä)	6	46 (11)
11: Ensiasunnon ostaminen:	2	1	9	4 (Asunnon vuokraaminen)	8	25 (4)
12. Vakuutus:	6	4	11	8	11	41 (8)
13. Yrityksen rahoitus:	11	14	12	10	12	59 (13)
14. Kryptovaluutat:	10	12	6	9	5	44 (10 th)
15 Omat pankkipalvelut					3	

Kyproksella. Kun taas kyproslaiset nuoret haluaisivat oppia enemmän palkkakuitista.

Italialaiset ja kyproslaiset opiskelijat olivat kiinnostuneempia kryptovaluutoista kuin suomalaiset tai brittiopiskelijat.

Kun kyselyssä kysytyt aiheet laitetaan suosituimmuusjärjestykseen, ensimmäiseksi nousee säästäminen, toiselle sijalle nousee budjetin laatiminen ja sijoittaminen osakkeisiin. Korkea korolle –ilmiö ei ollut suosittu aihe kyselyssä, todennäköisesti koska opiskelijat eivät tieneet, mistä ilmiössä on kyse. Kun opiskelijoille oli selitetty, mitä korkoa korolle kertyminen tarkoittaa käytännössä, aihe muuttui kiinnostavammaksi opiskelijoiden silmissä. Lopulta kaikissa maissa päätettiin yhdistää korkoa korolle –ilmiö osakkeisiin sijoittamisen kanssa.

Taulukko 7 osoittaa vanhempien ilmaiseman suosituimmuusjärjestyksen siitä, mitä heidän nuortensa tulisi oppia lisää. Suurin ero vanhempien ja nuorten näkemyksissä oli se, että vanhemmat sijoittivat sijoittamisen ja asuntolainat alemmaksi kuin opiskelijat olivat ajatelleet. (Taulukot 6 ja 7). Toisaalta vanhemmat sijoittivat eläkkeet, palkkakuitin ymmärtämisen sekä lainan ottamisen korkeammalle kuin opiskelijat.

Table 7 - Preference to learn finance topics as rated by parents						
	LRGS	DHE Solutions	IESS	Tampere UTA	Emphasys	Overall
1. Budgeting:	1	1	1	1	1	5 (1 st)
2. Saving:	2	2	2	2	10	18 (2 nd)
3. Investing in shares:	11	11	3	3	13	41 (9 th)
4. The power of compounding:	10	12			14	50 (13 th)
5. Mortgages:	6	7		6	14	44 (11 th)
6. Pensions:	4	6	5	9	8	32 (4 th)
7. University finance:	3	3	6	5	5	22 (3 rd)
8. Cyber security for your money:	8	4	7	12	12	43 (10 th)
9. Your pay cheque explained:	12	5	10	4	2	33 (5 th)
10. Borrowing money-excluding mortgages:	9	8	11	7	3	38 (6 th)
11: Buying your first home:	7	9	12	6	4	38 (6 th)
12. Insurance:	5	9	9	10	6	39 (8 th)
13. Business finance:	13	13	8	7	8	49 (12 th)
14. Crypto currencies:	14	14	4	11	11	54 (14 th)

15 Personal Banking:					7	
----------------------	--	--	--	--	---	--

Taulukko 8 kertoo ikäryhmien mukaisen suosituimmuusjärjestyksen eroavaisuuksista. Opiskelijat on jaettu kahteen ryhmään: toisen asteen opiskelijat ja yliopisto-opiskelijat. (Taulukossa 1 edustaa opiskelijoiden valintaa mielenkiintoisimmaksi oppimisen aiheeksi ja 14 vähiten kiinnostavinta aihetta). Vain kahdessa partnerimaassa kyselyjä tehtiin yliopistossa opiskeleville. Yliopisto-opiskelijoiden vastaukset rajoittuvat vain kahden partnerin tekemien kyselyiden tuloksiin. Emphasyn havainnoimissa tuloksissa on merkittävä johdonmukaisuus toisen asteen opiskelijoiden ja yliopisto-opiskelijoiden välillä, vaikka kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden määrä on pienempi. DHE Solutionsin

Table 8 - Preference to learn finance topics by age group

Analysis by Age Group	DHE Solutions		Emphasys	
	University (24)	Upper High (50)	University (10)	Upper High (15)
1. Budgeting:	2	6	1	1
2. Saving:	1	4	6	7
3. Investing in shares:	4	8	9	9
4. The power of compounding:	13	12	15	15
5. Mortgages:	7	3	13	13
6. Pensions:	5	7	10	10
7. University finance:	12	2	4	4
8. Cyber security for your money:	11	11	13	14
9. Your pay cheque explained:	9	10	2	2
10. Borrowing money-excluding mortgages:	14	9	6	6
11: Buying your first home:	3	1	6	8
12. Insurance:	5	5	11	10
13. Business finance:	10	13	12	12
14. Crypto currencies:	8	14	5	5
15 Personal Banking:			3	3

tekemän kyselyn tuloksissa oli paljon variaatioita. Merkittävin ero on suhtautumisessa jatko-opintojen rahoittamiseen, joka on toisen asteen opiskelijoilla yksi kärkiaiheista kun taas yliopisto-opiskelijoiden arvioissa aihe on vasta 12. sijalla. (Oletettavasti, koska

yliopistossa opiskelevat ovat jo oppineet aiheesta.) Yliopistovaiheessa olevien kiinnostuksen kohteena ovat budjetin laatiminen, ensiasunnon ostaminen ovat korkeammalla kuin toisen asteen opiskelijoilla.

Osa 3 – Hyvien esimerkkien vertailu

Jokainen viidestä partnerista on selvittänyt hyviä esimerkkejä ja aineistoja oman talouden hallintaan liittyvistä aineistoista. Kaikki nämä aineistot on löydettävissä jokaisen maan omasta kansallisesta raportista. 42 esimerkkiä hyvistä esimerkeistä on koottu alle seuraavasti: Suomesta kuusi, Kyprokselta kahdeksan, Italiasta 10 ja Yhdistyneistä kuningaskunnista 18.

A) Huomioita sisällöstä

Mikro- ja makrotalouden tasapaino: Suurimmassa osassa esimerkeistä mikro- ja makrotaloutta analysoitiin käytännöllisestä näkökulmasta.

Tasapaino kotitalouksien talouden ja mutkikkaiden finanssituotteiden välillä: Monimutkaisimpia finanssituotteisiin liittyviä aiheita tarkastellaan enimmäkseen erityisesti verkkokursseilla tai esimerkiksi iltaopetusta antavissa koulutuskeskuksissa. Poikkeuksen tekee Italia, jossa sen sijaan, että tarjolla on useita kursseja, tarjolla on laaja kirjo ilmaisia materiaaleja, joissa tarkastellaan pörssiä ja sijoitusneuvontaa.

Useat verkkokurssit tarjoavat käytännönläheisiä neuvoja jokapäiväisistä talousasioista: pankki- ja rahoitusasiat, budjetointi ja säästäminen, sijoittaminen ja vakuutukset sekä eläkkeet ja palkat. Jopa syvempää sisältöä on tarjolla Yhdistyneissä kuningaskunnissa, jossa voit verkosta löytää aineistoa jopa mobiililiittymien sopimuksista aina kryptovaluuttoihin.

Teoreettisen ja käytännöllisen tiedon tasapaino: Kaikkein teoreettisimmat sisällöt on varattu kursseille ja koulutukseen, kun taas ilmaiset sisällöt keskittyvät käytännöllisempään aineistoon.

Yrittäjyys: Kyproslaiset ohjelmat auttavat kaikissa yrittäjyyden vaiheissa, sisältäen rahoituksen, yrityksen perustamisesta, itsesi työllistämiseen. Suomessa on myös hyviä esimerkkejä yrittäjyyskasvatukseen liittyen, vaikka painotus näyttäisi olevan enemmän neuvottelutaitoissa ja taloudellisessa suhteissa. Nuori yrittäjyys on eri kouluasteiden ohjelma nuorille yrittäjille.

Kuluttajan oikeudet: Italian ja Suomen osalta sekä hallitusten että kolmannen sektorin aineistot kuluttajan oikeuksiin liittyen nousevat aineistosta esille. Esimerkkeinä mm. finanssituotteisiin kuten myös oman talouden hallintaan tai pankkiasioihin liittyvät liittyvät verkkosivut ja aineistot. Toisaalta Yhdistyneissä kuningaskunnissa "*Eight Money Saving Tips if you're young and broke*" –aineisto auttaa ja neuvoo kuluttaja jos huonoin vaihtoehto toteutuu.

Raportit/Tutkimukset: Yhdistyneissä kuningaskunnissa on lukuisia raportteja ja verkkoaineistoja, joissa on ajankohtaista tietoa, jossa analysoidaan taloudellisten asioiden opetusta nuorille.

B) Esimerkkien lähteistä

Verkko. Digitaalisella ajalla suurin osa lähteistä ovat ilmaisia sekä avoinna kaikille käyttäjille. Poikkeuksen tekee Kypros, jossa on jonkin verran verkkoaineistoja, jotka ovat avoimia vain tietyille käyttäjille. Johtuu ehkä suhteellisen pienen maan rajoituksista.

Kirjat ja oppaat. Italiassa ja Kyproksella kirjojen ja oppaiden osuus on suurempi . Tekstiaineistot tarjoavat hyödyllisiä itsearviointimahdollisuuksia jokaisen kappaleen lopussa. Suomessa ja Yhdistyneissä kuningaskunnissa tällaiset aineistot ovat raporttityyppisiä, joissa pohditaan Suomen tapauksessa talouden tilaa ja Yhdistyneiden kuningaskuntien tapauksessa talousasioiden koulutusta.

Pelit. Suomessa ja Italiassa on interaktiivisia materiaaleja nuorten huomion herättämiseksi talousasioihin. Kun Suomessa on Virtuaalikaupunki, Italiassa taas on erilaisia pelejä lautapeleistä verkossa pelattaviin peleihin, aiheina sijoittamisesta, jokapäiväisistä pankkiasioista yrityssimulaattoriin.

Välineet. Kyproksella on huomionarvoista se, että nuorisolle on luottokorttien yhteydessä esimerkiksi selittäviä oppaita, joiden tarkoitus on tehdä nuorisosta tietoisempia erilaisten palveluiden käyttäjiä. Yhdistyneissä kuningaskunnissa toisaalta on suuri määrä erilaisia yliopisto-opiskelijoiden alennuskortteja, joissa on prepaid-omaisuus.

Kurssit ja koulutus. Huolimatta siitä, että Kyproksella on vähän verkkokursseja, siellä on laaja tarjonta kursseja akatemioiden, yliopistoissa ja koulutuskeskuksissa. Yhdistyneissä kuningaskunnissa on paljon kursseja, mutta hinnat ovat korkeampia.

Yhteenvetona, vaikka aineistoissa on yhtäläisyyksiä koskien sisältöä, tai tiettyjen alustojen käyttöä ja resursseja, kaikissa neljässä maassa on omat vahvuutensa.

Esimerkiksi:

- **Määrä ja aineistojen syvyys:** Yhdistyneet kuningaskunnat
- **Yrittäjyys:** Kypros ja Suomi
- **Sijoittaminen ja markkinat:** Italia
- **Kurssit ja koulutus (maksulliset):** Kypros ja Yhdistyneet kuningaskunnat
- **Interaktiivisuus (pelit):** Italia ja Suomi
- **Kuluttajan oikeudet:** Suomi, Italia ja Yhdistyneet kuningaskunnat

Yhteenveto

Kaikissa projektimaissa tehdyt selvitykset osoittavat, miten monella tapaa voidaan tarkastella käsitettä talousasiat. Joissakin maissa opetetaan läpi kouluvuosien talousasioita laajalla skaalalla, kun taas joissakin maissa talousopetus on rajoittunut vain tiettyihin nuoruusvuosiin. Joissakin projektimaissa painotetaan enemmän teoreettista näkökulmaa, kun taas toisissa maissa opetus painottuu käytännöllisempään näkökulmaan, joissakin näkökulma jää teorian ja käytännön välille. Joissakin maissa painotetaan tiettyjä aiheita enemmän kuin toisia ja siksi tiettyjä näkökulmia painotetaan toisia aiheita enemmän. Kyselyissä ilmeni, että eri maiden tiedoissa oli eroja, aiheiden suosituimmuus vaihteli, myös vanhempien näkemyksissä oli eroja.

Kun kaikissa projektimaissa tehtiin nuorille kysely siitä, mitä he haluaisivat oppia lisää talousasioita, oli nuorten ääntä kuunneltava. Suunnittelimme Personal Finance Programme:n opetusohjelman näiden toiveiden pohjalta. Tavoitteena oli suunnitella ohjelman sisältö siten, että moduulien sisällössä huomioidaan eri maiden erilaiset olosuhteet, kuten lainsäädäntö, koulutusjärjestelmä sekä maiden omat toiveet huomioiden.

David Evans (DHE Solutions Ltd)

Maaliskuu 2018

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

“The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein”.